

Nr 520.

Av herr **Staxäng m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 253, angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område m. m.

Enligt riksdagens beslut 1943 företogs en omläggning av producentbidraget å mjölk. Omläggnings syftemål och utformning framgår av departementschefens i proposition nr 246/1943 gjorda uttalande:

»Enligt det av mig nu tillstyrkta förslaget skall å ena sidan en höjning av bidragen till de minsta leverantörerna komma till stånd samt å andra sidan en sänkning av bidragen till de större leverantörerna äga rum. Sålunda skall enligt förslaget bidraget för en grundkvantitet invägd mjölk av 200 kilogram per månad utgöra 4 öre för kilogram. För en tillskottskvantitet av 300 kilogram per månad skall bidraget utgöra 3 öre, för en därpå följande tillskottskvantitet av 300 kilogram per månad 2 öre och för en ytterligare följande tillskottskvantitet av 300 kilogram per månad 1 öre, allt räknat per kilogram invägd mjölk. För den händelse producenten levererar ytterligare 300 kilogram mjölk per månad, bortfaller sistnämnda bidrag å 1 öre för kilogram, vid en leverans därutöver av 300 kilogram per månad bortfaller 2-öresbidraget och vid en leverans därutöver av 300 kilogram per månad 3-öresbidraget. Vid en ytterligare leverans av 300 kilogram per månad avses bidraget för grundkvantiteten skola sänkas till 3 öre för kilogram, vid en ytterligare leverans av 300 kilogram sänkes sistnämnda bidrag till 2 öre för kilogram och vid en ytterligare leverans av 300 kilogram per månad sänkes samma bidrag till 1 öre för kilogram, för att slutligen vid en ytterligare leverans av 300 kilogram per månad helt bortfalla. Ett genomförande av förslaget medför att samtliga mejerileverantörer med en invägning av högst 1 525 kilogram per månad erhålla en förbättring, som för de minsta leverantörerna motsvarar 1 öre för kilogram invägd mjölk och som sjunker med stigande invägning. Leverantörer med en invägning av mer än 1 525 kilogram mjölk per månad få däremot någon försämring.»

Riksdagen, som i sitt beslut följde departementschefens förslag, vilket även innebar slopande av förutvarande årsutjämning vid utbetalandet av producentbidraget, vidtog dock den ändringen att den av departementschefen föreslagna arealspärren vid 40 hektar sattes ned till 25 hektar.

Departementschefen framhåller emellertid nu i proposition nr 253 vid årets riksdag, att de verkliga kostnaderna för producentbidraget sannolikt komma att uppgå till 46 000 000 kronor mot beräknade 31 700 000 kronor. Orsaken till denna felkalkylering var brist på tillräckligt statistiskt material, varjämte kostnadsökningen tillika föranleddes av de stegrade mjölkleveranserna från de mindre jordbruken.

Kungl. Maj:t föreslår därför i sitt nu framlagda förslag av kostnadsskäl, i enlighet med ett av livsmedelskommissionen utarbetat förslag, förändrade bidragsbestämmelser för producentbidraget att gälla under nästa budgetår. Departementschefen yttrar därvid:

»De nuvarande bestämmelserna synas alltså i huvudsak böra bibehållas med den ändringen, att nedgången i bidragen skall ske i snabbare takt än för närvarande. Härigenom komma leverantörer av större kvantiteter mjölk, för vilka producentbidraget icke torde vara avsett, på ett tidigare stadium att avskäras från producentbidrag. Enligt mitt förmenande böra bidragsbestämmelserna utformas så, att bidrag utgår enligt nu gällande regler intill en månadsleverans av 1 100 kilogram, motsvarande ett bidrag av 26 kronor, med sistnämnda belopp även för leveranser, som uppgå till mer än 1 100 men ej överstiga 1 200 kilogram, och därefter minskas med 2 öre för varje kilogram, varmed månadsleveransen överstiger 1 200 kilogram, för att helt upphöra vid en månadsleverans av 2 500 kilogram.»

Att departementschefen i sitt förslag sätter gränsen vid en månadsleverans av 2 500 kilogram där producentbidraget skall upphöra, bör icke föranleda någon erinran, ty ovanför denna gräns komma, som departementschefen också framhåller, de leverantörer av större kvantiteter mjölk för vilka producentbidraget icke torde vara avsett. Vad däremot måste inge betänkligheter är, att den minskning av producentbidraget för de egentliga familjejordbruken, som fjolårets riksdagsbeslut innebar i förhållande till förut gällande producentbidrag, i Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag ytterligare accentuerats. Departementschefen framhöll nämligen i sitt förslag till riksdagen förra året angående producentbidraget, att han ansett det önskvärt att någon ytterligare förbättring kunnat lämnas de grupper av jordbruk, som innefatta de verkliga familjejordbruken. Enskilda motionärer föreslogo också vid nämnda riksdag på denna punkt en höjning av Kungl. Maj:ts förslag, dock utan att lyckas. Av vad vi senast anfört framgår, att en ytterligare höjning av producentbidraget för den del som avser det verkliga familjejordbruket anses berättigat. Vi vilja också starkt understryka detta.

För dessa jordbrukstyper utgör den, på grund av brist på arbetskraft, framtvungna rationaliseringen en mycket kännbar ekonomisk belastning. En ytterst tung arbetsbörda åvilar i allmänhet dem, som inneha dessa jordbruk, ej minst därigenom att man vid dessa jordbruk ej kan anställa särskild ladugårdsskötare etc. Vidare är det ofta så att när dessa jordbruk ej kunna lämna en ordentlig lön åt hemmavarande barn, så är flykten härifrån till andra yrken mycket framträdande. Denna sak beaktas visserligen i årets uppgörelse i fråga om jordbrukspriserna, men detta stöd är bundet vid så många osäkra faktorer och ger ej heller familjejordbruket tillräckligt stöd, varför dessa jordbruksvärvigheter i berörda avseende även böra avhjälpas vid producentbidragets utformning.

Då familjejordbruken i hög grad äro inriktade på mjölkproduktion så är det

därför ett samhällsintresse att statsmakterna vid ifrågasatta stödåtgärder för mjölkproduktionen taga vederbörlig hänsyn till detta. Såväl i fjolårets riksdagsbeslut som i Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag rörande producentbidraget har detta icke tillräckligt beaktats. Vi anse det därför nödvändigt, att Kungl. Maj:ts förslag i så mån måtte ändras, att en ökning av producentbidraget i den del som berör familj jordbruket måtte komma till stånd.

Vi tillåta oss därför föreslå följande grunder för producentbidraget: Kungl. Maj:ts förslag godtages för en mjölmängd upp till en månadsleverans av 1 200 kilogram, dock att avvecklingen av producentbidraget sker på så sätt att detta minskas med 1,5 öre för varje kilogram, varmed månadsleveransen överstiger 1 200 kilogram, upp till 2 000 kilogram, och därefter minskas återstående producentbidrag med 3 öre för varje kilogram, varmed månadsleveransen överstiger 2 000 kilogram, varvid producentbidraget kommer, i likhet med Kungl. Maj:ts förslag, att helt upphöra vid en månadsleverans av ca 2 500 kilogram.

Efter de beräkningar, som stått oss till buds, föranleda av oss föreslagna ändringar i bidragsbestämmelserna en ökning av producentbidragets totalsumma av ca 3 000 000 kronor utöver det belopp på 46 000 000 kronor, som Kungl. Maj:t i proposition nr 253 föreslagit. Vi anse det icke uteslutet, att det av oss ifrågasatta beloppet på 3 000 000 kronor bör kunna erhållas genom att anslaget till lokala differentieringsbidrag för mjölk minskas från 9 000 000 kronor till 6 000 000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 253 måtte besluta sådana grunder för producentbidraget å mjölk som här ovan av oss föreslagits.

Stockholm den 23 maj 1944.

Ernst V. Staxäng.

Ragnar Sveningsson.

Birger Anderson
i Mejstad.

And. Andersson,
Gisselås.

D. B. Blombäck.

James I. A. Dickson.

E. Thorell.

Gust. Nilsson
i Göingegården.
